

Asia: VN/20253/2024

Lausuntopyyntö: Fossiilittoman jouston työryhmän loppuraportti

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Pohjois-Savon liiton lausunto: Fossiilittoman jouston työryhmän loppuraportti (Työ- ja elinkeinoministeriön julkaisuja – Energia – 2025:23)

Yleistä

Pohjois-Savon liitto toteaa, että TEM:ön työryhmän käsittelemä aihe on jo pidempään ollut tarpeen ottaa lainsäädännön ja mahdollisten tukimekanismien harkinnan kohteeksi. Suomessa on maamme erityisolosuhteisiin ja toisaalta vertailukelpoisten maiden ratkaisuihin nähden herätty varsin myöhään ratkaisemaan jo vallitsevaa ongelmaa.

Petteri Orpon hallituksen ohjelman kirjoittamisen ajastakin sähkömarkkina on kehittynyt hyvin nopeasti, mikä tekee hallitusohjelman tekstistä osin vanhentuneen toimimaan tarvittavien uudistusten pohjana. Hallitusohjelmassa on aivan oikein tunnistettu pitkien pakkaskausien muodostama uhka sähkön riittävyydelle. Mutta hallitusohjelman laatimisen jälkeen maamme sähköntuotannon ja -markkinoiden muutos on jatkunut tavalla, joka tekee mahdolliseksi äkillisen sähkön tuotannon ja saatavuuden pulan myös muina vuodenaikoina.

Samalla lisääntyvä saatavuudeltaan vaihtelevan energiantuotannon kasvu aiheuttaa myös vaikeasti hallittavia ilmiöitä sähkön siirrossa. Näiden ilmiöiden hallintaa helpottava jousto minä vuoden- ja vuorokaudenaikana tahansa tulisi ottaa huomioon valmisteltavassa säätelyssä.

Pyrkimys nimenomaan fossiilittoman jouston kehittämiseen nopealla aikataululla tukee kokonaisvaltaista tavoitetta puhtaan teollisuuden kasvusta maassamme. Pohjois-Savon kaltaisen suurten biomassojen tuotannon ja jalostuksen maakunnan kannalta on tärkeää, että uudistusta

valmistellaan teknologianeutraalisti, mikä lisää kiinnostusta teollisuuden sivuvirtojen jalostamiseen polttoaineiksi ja mm. biokaasun suoraan hyödyntämiseen sähkökapasiteetissa.

Fossiilittoman jouston kehittäminen EU:n sähkömarkkinaudistuksen puitteissa on tarpeellista, mutta samalla tulisi valmistella sen rinnalla pidemmälle tähtäävää kapasiteettijärjestelmää. Suomen asema eurooppalaisilla sähkömarkkinoilla on muuttunut monesta syystä. Aiemmin edullisen ja varman saatavuuden turvannut Pohjoismainen vesivoima on saanut uusia markkinoita Manner-Euroopasta ja Brittein saarilta uusien siirtoyhteyksien vuoksi. Sähkön tuontimahdollisuus Venäjältä, joka vastasi noin 10 % kulutushuippujen tarpeesta, on Venäjän Ukrainaankohdistaman hyökkäyssodan seurauksena loppu. Kotimaisesta tuotannosta on muutamassa vuodessa menetetty tuhansia megawatteja CHP-sähkötehoa ilmastotoimien mutta myös vaihtelevasti saatavilla olevan sähkön suuren lisääntymisen vuoksi.

Suomen hallituksen tulisi vakavasti harkita varmasti saatavilla olevan uusiutuvan sähkötehon tuotannolle tukea sen ohella, mitä nyt fossiilittoman jouston valmistelussa suunnitellaan.

Pohjois-Savon liiton muut kommentit työryhmän loppuraporttiin on seuraavassa ryhmitelty raportin lukujen mukaiseen järjestykseen.

2.3. Esimerkkejä tukimekanismiin soveltuvista teknologioista

Pohjois-Savon liitto näkee erityisen kannatettavana jouston biopohjaiset ratkaisut, jotka hyödyntävät jo olemassa olevia biomassojen tuotanto- ja jalostusvirtoja. Nopean käynnistettävyyden ansiosta biokaasu ja teollisuuden päästöistä elektrolyysin avulla jalostetut polttoaineet (vety, metaani) soveltuvat mekanismiin erinomaisesti, niiden tuotanto ja käyttö voidaan rakentaa kansallisen huoltovarmuuden ja kokonaisturvallisuuden kannalta hajautetuksi ja niiden käyttö tukeutuu olemassa olevaan voimalaitos- ja jakeluinfraan.

Biopohjaiset teknologiat nostavat alueellista ja kansallista teollisuuden jalostusastetta, parantavat biopohjaisten toimialojen kannattavuutta ja voivat tukeutua kokonaan jo kertaalleen käyttöön otettuun raaka-ainevirtaan. Niiden lisääminen ei aiheuta maakuntien tai Suomen kansallisen tason puitteissa sellaisia ympäristöön ja alueiden käyttöön vaikuttavia haasteita kuin mineraaleihin pohjautuvien järjestelmien mittava lisääminen. Ensisijaista on kuitenkin tarvittavan joustokyvyn luominen suhteellisen nopeasti vastaamaan sähköjärjestelmän haasteisiin.

3.1. Tuen tyyppi

Lähtökohtaisesti työryhmän ehdotus tuen kohdistamisesta investointeihin on käyttökelpoinen. Erittäin kannatettava on tuen kohdistaminen ns. green field-hankkeiden ohella myös jo olemassa olevan tuotannon tehostamiseen ja käyttöään jatkamiseen.

Jatkovalmistelussa on kuitenkin syytä pitää mukana myös tuotantotuen vaihtoehto, koska kansallinen turvallisuus ja huoltovarmuus on asetettava ja on myös EU-lainsäädännön näkökulmasta mahdollista asettaa mahdollisten tilapäisten markkinahäiriöiden edelle.

3.5. Toimitus- ja huoltovarmuusnäkökohdat

Uuden kapasiteetin tai kulutusjouston hankkimisen tarve on työryhmän raportissa edelleen sidottu liiaksi tuulettomiin ja kylmiin jaksoihin. Joustokykyä voidaan tarvita myös muissa tilanteissa, kuten Fingrid on omassa työryhmän raporttiin jättämässään eriväessä mielipiteessä huomauttanut. Näitä tilanteita voi syntyä mihin vuorokaudenaikaan ja vuodenaikaan tahansa, eivätkä niiden syntysyyt välttämättä rajoitu sääoloihin eivätkä Suomen kantaverkkoalueella tapahtuviin ilmiöihin.

Kapasiteetin sijoittamisen huomioon ottaminen tuen kohdentamisessa tapahtuu parhaiten kantaverkon tarpeet huomioon ottavaan aluejakoon.

4.1. Rahoitusmalli

Työryhmän ehdotus tuen rahoitusmallista on lähtökohtaisesti järkevä: valtion budjettirahoitus on paremmin hallittavissa kuin korvamerkitty tariffi.

Rahoituksen keräämisessä sen sijaan tulisi vielä jatkovalmistelussa harkita sähkönkäyttäjiltä kerättävän erillisen tariffin lisäksi myös maksua sellaisille sähköntuottajille, jotka ovat investoineet Suomessa ainoastaan vaihtelevasti saatavilla olevan energian tuotantoon.

Huusko Anu
Pohjois-Savon liitto - Yhteyspäällikkö Ossi Martikainen